

בונים סיפור חילוני בחינוך

הצעה לחגיגת תחילת הקריאה בתנ"ך / תורה שתחילתה בשבוע הבריאה

ניתן לפתוח את הקריאה בתנ"ך בשבוע חוויתי – שבוע בריאה. לאחר ביצוע הפעילות המקדימה לקראת תחילת הקריאה בתנ"ך, נייחד שבוע לעיסוק בסיפור הבריאה. שבוע אשר בסופו נחגוג קבלת שבת משותפת עם ההורים – הקהילה. קבלת שבת בה נחגוג את סיום הפעילות ואת תחילת הקריאה בחלקו הראשון של התנ"ך – התורה.

בשבוע זה יוקדשו שעות הלימוד לנושא זה. בשילוב תחומי ידע שונים

מבנה היום בשבוע הבריאה

1. קריאת היום בסיפור הבריאה + דיון
 2. כתיבה קצרה – מה נברא ביום זה
 3. תחום הבריאה במבט מדעי
 4. תחום הבריאה באומנות + יצירת עולם.
 5. לימוד שיר הקשור לתחום שנברא או לתורה.
- ביום שישי כנ"ל + הכנות לקבלת השבת
על מנת להספיק ניתן להתחיל ללמוד את היום השישי כבר ביום חמישי.

דגשים בשבוע הבריאה

ההקשר שבין תוכן לצורה – מדי יום נבראים שני דברים. חזרה מתמדת "ויהי בוקר ויהי ערב". נסגרים מעגלים. חזרה על פעילויות ואחר כך שפיטה "וירא ה' כי טוב". חזרה מובנית, יחידות בריאה למעלה ולמטה, בריאת עולם בהרמוניה צורנית ותוכנית – מאפשר תחושת ביטחון. רק את האדם והחי אלוהים מברך. רק את בריאת האדם אלוהים שופט עשייתו כ"טוב מאוד" – נכון לנהל דיון ענייני ערכי על כך מנקודת מבט בת זמננו.

יום ראשון

ניתן לפתוח ביציאה החוצה. כל ילד יתבקש להביא עמו דבר שלדעתו קשור לבריאת העולם. במליאה: כל ילד יסביר מה הביא עמו ומדוע לדעתו זה קשור. ביחידת הלימוד במדעים תהיה התייחסות לחפצים לדברים שנאספו. תוהו ובוהו מילולי – הכל קיים רק באי סדר המוכר לנו. ניתן לעצום עיניים, להקשיב וסביבה ולחשוב, אלו קולות נשמעים ב"תוהו ובוהו". ביצוע קטע יצירה בו נשמעים קולות ה"תוהו ובוהו". הקטע מסתיים במשפט "יהי אור"

יום שני

אלוהים יוצר את הרקיע מריקוע דק דק בתוך המים ואח"כ מבדיל. ניתן להתנסות בריקוע. שמים – שם מים
דין: "ויהי ערב ויהי בוקר יום שני" – מדוע בסוף היום הראשון לא נאמר? עדין אין ספירה, רק אחד. דין: מדוע ביום השני לבריאה לא מצוין "וירא כי טוב"? (את הסיבה נגלה מחר..)

יום שלישי

"יקוו המים מתחת השמים... ותראה היבשה" – ניתן לתאר ולצייר כיצד זה יראה בתמונת על. נהרות, נחלים וימים. יקוון - קוויים, קוויים. מים גם תקוות החיים.
דין: מדוע רק לאחר שנקווים המים רואה אלוהים כי טוב? רק כאן מסתיים התהליך שהתחיל ביום השני.
דין: פס' יא' – יב' – עתה יש צבעים נוספים, מגוון מרקמים, תחושות, ריחות, טעמים וקולות – מה ניתן לחוש עתה בכל חוש?
"מזריע זרע למינהו..." תחילתה של פעילות מתמשכת
פעמים "וירא אלוהים כי טוב" – התייחסות לשתי פעולות שונות.
משמעות "פעמיים כי טוב" בתרבות היהודית.

יום רביעי

נפתח בדון: למה לברוא מאורות עם יש אור? אור חזק מדי, שורף, לא ניתן להתפתח, לא ניתן להביט בו (כמו בליקוי חמה) לכן מחולק לשמש ירח כוכבים.
אגדת האור הגנוז.
"והיו לאותות ומועדים" – לוח השנה נקבע ביהדות על פי הירח. אותות – ירח דק בתחילת וסוף חודש. מועדים – בתרבות היהודית (ובאסלאם) נקבעים על פי לוח השנה הירחי.
ממשלת – למשול – ממשלה.

יום חמישי

דין: יש כבר אור וחושך, מים, יבשה וצמחייה. מי זקוק לכל אלו על מנת להתקיים? חיות
נוספו עתה מראות וקולות חיים. אלו הם?
"פרו ורבו" – פעולה מתמשכת, לא חד פעמית. בדומה ל"מזריע זרע למינהו..." ביום השלישי.
שירת רבים – שירים על בעלי חיים שהילדים יציעו.

יום שישי

מומלץ לעסוק בו כבר ביום חמישי. על מנת להקדיש ביום שישי זמן להכנת חגיגת קבלת השבת ותחילת הלימוד בתנ"ך.
דין: מדוע פסוקים כד' וכה' הקשורים לבריאה ביום החמישי והסיכום החוזר "וירא אלוהים כי טוב" מופיעים בפתח תיאור היום השישי בבראה?

דיון: למה אלוהים אומר "נעשה אדם..." מי עוד משתתף במעשה? הזדמנות להצטרף אל דורות פרשנים.

"ויבא אלוהים את האדם בצלמו..." למה הכוונה? דמות? תכונות? יכולת לחשיבה מופשטת? שפה לתקשורת?

"כבשו ורדו..." "לכם יהיה לאכלה" – משמעות אקולוגית.

"וירא אלוהים כי טוב מאוד" – מדוע נוסף המאוד? סיום הבריאה מבט כולל, ביאת האדם? ניתן לספר את סיפור בריאת האדם הנוסף שבפרק ב'.

יום בריאה	אגדות	שירים	מדעים
ראשון	חשוב להבהיר לילדים שהאגדות אינן חלק מהטקסט בתורה. הן נכתבו על מנת להסביר פערים בטקסט.	כשאלוהים אמר בפעם הראשונה / נתן זך אור / נעמי שמר	יום ללילה אור וצל
שני		ישמחו השמים תהילים צ"ו, יא	התעבות מחזור המים
שלישי	נכון לספר אותן לאחר דיון וניסיונות של התלמידים לגשר על הפערים.	פעמיים כי טוב / ירון לונדון, נחום היימן אתן במדבר ארז – ישעיהו מא, יט	מחזור החיים בצומח משפחות צמחים נהרות, נחלים וימים
רביעי	אמר רבי יוסי: אותו אור נגנז, והוא מזומן לצדיקים ל... כמו שביארוהו, שכתוב: 'אור זרע לצדיק' (תהלים צז, יא) ... ואותו אור לא שימש בעולם חוץ מביום הראשון, ולאחר מכן נגנז ולא שימש עוד זוהר, פרשת תרומה (מתורגם), ח"ב קמח עמוד ב – קמט עמוד אוד.	אגדת השמש והירח / אתניקס שמש ירח וכוכבים / שגיב בר	מערכת השמש מולד הירח – כיצד נראה לאורך החודש. ספירת זמן ע"פ ירח, ע"פ שמש.
חמישי	מעשה בנקרי אחד, שבא לפני שמאי, אמר לו: גירני על מנת שתלמדני כל התורה כלה, קשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבגין שבדי. בא לפני הלל – גיר. אמר לו: "מה ששנאוי עליך לא תעשה לחברך" – זוהי כל התורה כלה, והשאר פרוש הוא – לך למד.	מחרוזת שירי חיות מחרוזת נוספת שירי בע"ח	מחלקות בעלי חיים: שרצים – דו חיים, רמשים, עופות, יונקים וכדומה. התייחסות גם לבהמות ורמשים – זוחלים הנבראים ביום השישי
שישי	תלמוד בבלי, מסכת שבת, דף לא, עמוד א	בראשית / חיים חפר סשה ארגוב משמעות סיום השיר בראשית / אהוד מנור צביקה נוי בראשית / אהוד מנור צביקה נוי	תורת האבולוציה שמירה על כדה"א

חגיגת קבלת השבת ותחילת הקריאה בתנ"ך

חגיגה משותפת לילדים, הוריהם, ומחנכי בית הספר

תכנית קבלת השבת

- שירה בציבור: הנה מה טוב ומה נעים, שירי שבת, אמר רבי עקיבא
- מלות פתיחה – מחנכת (הסבר על פעילות השבוע, דגש על תחילת הקריאה בתנ"ך – הצטרפות אל שרשרת דורות של תלמידים בעם היהודי.
- הסבר + הדגמה של מקהלה מדברת תווה ובוהו (מהיום הראשון) – ילדים
- קריאה מהתנ"ך של היום השביעי (פרק ב' פס' א' – ג') – הורה
- דיון קצר בשיתוף כל הנוכחים על היום השביעי – משמעות יום מנוחה ומגוון האפשרויות לממשו – מחנכות
- הדלקת נרות משותפת וברכה
ברוך בואך, שבת,
בואך ברוך,
הביאי נא עמך את המרגוע, את השלווה,
שלאחר שבוע רב פנים של המולת עמל,
את החלל, שבתוכו אפשר לרקום
אינסוף של חלומות, ביחד ולבד,
את שעת המחילות שבה נוכל
לשמוע את פעימות לבו של הזולת.
שבת, ברוך בואך,
ברוך בואך, ברוך נרך.
(קבוץ משמרות)
- חידון על שבוע הבריאה – ילדים חדים למשתתפים בחגיגה
- ציטוט משירו של ביאליק "שיר ערש":
תחת עֶרֶשׁ בְּנֵי הָרֶךְ
עומד גְּדִי, כְּשֶׁלֶג זָה.
הגְּדִי הֵלֶךְ לְמִקְוֹם סְחוּרָה,
וּבְנֵי יִגְלָה לְמִקְוֹם תּוֹרָה.
הגְּדִי הֵבִיא שְׂקָדִים וְצִמּוּקִים,
וּבְנֵי יָבִיא הֶלְכּוֹת וּפְסוּקִים;
הגְּדִי הֵבִיא תְּמָרִים וְחֲרוּבִים,
וּבְנֵי יָבִיא מַעֲשִׂים טוֹבִים.
טוֹבִים וּמְתוּקִים חֲרוּבִים וְצִמּוּקִים,
דְּבַרִי תּוֹרָה מֵהֶם מִתּוּקִים;
- כמה מילים על השיר + חלוקה לילדים של שקיות קטנות עם שקדים וצימוקים – הורים
- שירה בציבור: שנזכה לראות בנים ובנות עוסקים בתורה ובעבודה